

Regeringens proposition 1992/93:108

om skattelättnader vid utskiftning av aktier i
riskkapitalbolag, m.m.

Prop.
1992/93:108

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 22 oktober 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Lundgren

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås regler om skattelättnader för de företag som i samband med utskiftning av de förutvarande löntagarfondernas tillgångar erhåller aktier i de s.k. portföljförvaltningsbolagen respektive riskkapitalbolagen. Lättnaderna utformas som ett uppskov med beskattningen. Vinsten vid en framtida försäljning av aktierna beskattas fullt ut. Avsikten är att utskiftning av aktier skall företas före årsskiftet 1992/93. Bestämmelserna föreslås därför kunna tillämpas redan vid 1993 års taxering.

I propositionen föreslås även vissa närmast tekniska justeringar i skattereglerna till följd av den nya börslagstiftning som antogs av riksdagen under våren 1992. Enligt den nya lagstiftningen ersätts monopolet för Stockholms fondbörs med regler om etableringsfrihet. Auktorisation sker på frivillig basis. Företag som organiserar regelbunden handel med finansiella instrument kan få auktorisation antingen som börs eller som marknadsplats. Ändringarna i skattereglerna avser de hänvisningar som finns till begrepp knutna till fondbörsen.

1 Förslag till
Lag om inkomstskatteregler vid utskiftning av aktier i vissa fall

Härigenom föreskrivs följande.

Värdet av aktier som erhålls från Delegationen för utskiftning av vissa medel ur förutvarande löntagarfonder utgör inte skattepliktig intäkt av näringsverksamhet. Anskaffningsutgiften för de mottagna aktierna anses vara noll.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1992 och tillämpas första gången vid 1993 års taxering.

2 Förslag till Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Prop. 1992/93:108

Härigenom föreskrivs att punkt 14 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Anvisningar till 32 §

14.¹ Anskaffar ett fåmansföretag från annan än delägare eller delägare närstående person egendom, som uteslutande eller så gott som uteslutande är avsedd för privat bruk för företagsledare i företaget eller företagsledare närstående person, skall ett belopp motsvarande anskaffningskostnaden för egendomen tas upp som intäkt av tjänst hos företagsledaren. Vad nu sagts gäller inte anskaffning av bil som föranleder beskattning av bilförmån.

Avyttrar delägare i fåmansföretag eller delägare närstående person egendom till företaget skall, om priset är högre än egendomens marknadsvärde, det överskjutande beloppet beskattas hos överlåtaren som intäkt av tjänst. Av 24 § 6 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt framgår att återstående del av vederlaget skall beaktas vid beräkning av realisationsvinst samt att vid denna beräkning särskilda undantagsregler gäller för fastighet och bostadsrätt. Avser avyttringen sådan egendom som avses i 31 § nämnda lag gäller dock, oavsett hur priset förhåller sig till marknadsvärdet, att hela vederlaget, utan avdrag för något omkostnadsbelopp, skall beskattas hos överlåtaren som intäkt av tjänst, såvida inte egendomen är eller kan väntas bli till nytta för företaget.

Vad som i andra stycket sägs om bostadsrätt gäller endast sådan bostadsrätt som avses i 26 § 1 mom. första stycket lagen om statlig inkomstskatt men tillämpas även i fråga om andel eller aktie som avses i andra stycket av samma moment.

Förvärvar delägare i fåmansföretag eller delägare närstående person egendom från företaget till lägre pris än egendomens marknadsvärde, skall ett belopp motsvarande skillnaden beskattas hos förvärvaren som intäkt av tjänst. Vad nu sagts gäller också när delägare i fåmansägt handelsbolag eller delägare närstående person förvärvar egendom från handelsbolaget, om egendomen omfattar sådant hus eller avser sådan lägenhet som i och med förvärvet blir eller kan antas komma att bli privatbostad enligt 5 § andra eller fjärde stycket eller tomtmark som avses bli bebyggd med sådan bostad. Första meningen tillämpas inte när det är företagsledaren som förvärvar egendomen och denne har beskattats enligt första stycket vid företagets förvärv av egendomen. Har företagsledare i ett fåmansföretag eller ett fåmansägt handelsbolag eller företagsledare närstående person uppburit hyra eller annan ersättning från företaget

¹Senaste lydelse 1991:982.

för lokal, som ägs eller disponeras av företagsledaren eller den honom närstående, skall ersättningen, såvida den inte skall beskattas såsom intäkt av näringsverksamhet, hos mottagaren beskattas som intäkt av tjänst. Mottagaren får dock åtnjuta skäligt avdrag för den kostnad som han fått vidkännas på grund av att företaget utnyttjat lokalen i fråga.

Har fåmansföretag lämnat företagsledare eller företagsledare närstående person förmån av räntefritt lån eller lån där räntan understiger marknadsräntan, skall låntagaren beskattas för värdet av förmånen som intäkt av tjänst. Förmånens värde skall beräknas till skillnaden mellan å ena sidan statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret med tillägg av en procentenhet och å andra sidan den avtalade räntan. Såvitt avser lån som upptagits i utländsk valuta skall förmånens värde beräknas till skillnaden mellan å ena sidan marknadsräntan i den aktuella valutan vid utgången av november året före beskattningsåret med tillägg av en procentenhet och å andra sidan den avtalade räntan.

Har fåmansföretag lämnat lån till företagsledare eller företagsledare närstående person och har lånet skrivits ned i företagets räkenskaper, skall det nedskrivna beloppet beskattas hos låntagaren som intäkt av tjänst. Vad nu sagts gäller dock inte lån som avses i punkt 15.

Som fåmansföretag räknas

a) aktiebolag och ekonomisk förening, vari en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer äger så många aktier eller andelar att dessa personer har mer än hälften av rösterna för aktierna eller andelarna i företaget; samt

b) aktiebolag och ekonomisk förening vars verksamhet är uppdelad på verksamhetsgrenar, som är oberoende av varandra, såvida en person genom aktie- eller andelsinnehav, avtal eller på därmed jämförligt sätt har den reella bestämmanderätten över sådan verksamhetsgren och självständigt kan förfoga över dess resultat.

Som fåmansföretag räknas dock inte *aktiemarknadsbolag enligt insiderlagen (1990:1342)*. Som fåmansföretag räknas inte heller bostadsföreningar och bostadsaktiebolag som avses i 2 § 7 mom. första stycket lagen om statlig inkomstskatt.

Som fåmansföretag räknas dock inte *aktiebolag vars aktier är noterade vid en svensk börs*. Som fåmansföretag räknas inte heller bostadsföreningar och bostadsaktiebolag som avses i 2 § 7 mom. första stycket lagen om statlig inkomstskatt.

Som fåmansägt handelsbolag räknas

a) handelsbolag, vari en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer genom sitt andelsinnehav eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande; samt

b) handelsbolag, vars verksamhet är uppdelad på verksamhetsgrenar som är oberoende av varandra, såvida en person genom andelsinnehav, avtal eller på därmed jämförligt sätt har den reella bestämmanderätten över sådan verksamhetsgren.

Med ägare enligt åttonde och tionde styckena avses den som - direkt eller genom förmedling av juridisk person - äger eller på därmed jämförligt sätt innehar aktie eller andel i företaget.

Som företagsledare i fåmansföretag eller fåmansägt handelsbolag skall anses den eller de personer som till följd av eget eller närstående persons aktie- eller andelsinnehav i företaget eller annan liknande grund har ett väsentligt inflytande i företaget eller - där fråga är om företag som avses i åttonde stycket b eller tionde stycket b - den som har den reella bestämmanderätten över viss verksamhetsgren och självständigt kan förfoga över dess resultat.

Vid tillämpning av denna anvisningspunkt skall såsom närstående person räknas föräldrar, far- och morföräldrar, make, avkomling eller avkomlings make, syskon eller syskons make eller avkomling samt dödsbo vari den skattskyldige eller någon av nämnda personer är delägare. Med avkomling avses jämväl styvbarn och fosterbarn.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas första gången vid 1994 års taxering.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Prop. 1992/93:108

Härigenom föreskrivs att 3 § 7 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

3 §

*7 mom.*² Utdelning från aktiebolag eller ekonomisk förening, som utgår i förhållande till inköp eller försäljningar eller efter därmed jämförlig grund, är skattefri, när utdelningen endast innebär en minskning i levnadskostnader.

Har skattskyldig på grund av sitt innehav av aktier i svenskt aktiebolag eller andelar i svensk ekonomisk förening erhållit företrädesrätt till teckning av sådant av företaget upptaget vinstandelslån som avses i 2 § 9 mom. skall, om han utnyttjar företrädesrätten, det värde som genom företrädesrätten kan anses ha tillförts honom inte anses utgöra intäkt av kapital.

Annan utdelning från sådan bostadsförening eller sådant bostadsaktiebolag som avses i 2 § 7 mom. än i form av bostad eller annan förmån av fastighet räknas såsom intäkt av kapital för medlemmen eller delägaren, även om den inte utgått i förhållande till innehavda andelar eller aktier, om och i den mån utdelningen överstiger sådana på beskattningsåret belöpande avgifter och andra inbetalningar till föreningen eller bolaget, som inte enligt bestämmelserna i 3 mom. femte stycket är att anse som kapitaltillskott.

Annan utdelning från svenskt aktiebolag än som avses i 1 mom. tredje stycket är skattefri om den har uppburits i förhållande till innehavda aktier och utgår i form av aktier i ett annat svenskt aktiebolag. Som förutsättningar gäller följande. Det utdelande bolaget skall ha aktier inregistrerade vid *Stockholms fondbörs*. När utdelning lämnas skall bolaget - direkt eller indirekt - ha innehaft samtliga aktier i det andra bolaget sedan ingången av närmast föregående beskattningsår eller sedan det andra bolaget började bedriva verksamhet av något slag. Samtliga

Annan utdelning från svenskt aktiebolag än som avses i 1 mom. tredje stycket är skattefri om den har uppburits i förhållande till innehavda aktier och utgår i form av aktier i ett annat svenskt aktiebolag. Som förutsättningar gäller följande. Det utdelande bolaget skall ha aktier inregistrerade vid *en svensk börs*. När utdelning lämnas skall bolaget - direkt eller indirekt - ha innehaft samtliga aktier i det andra bolaget sedan ingången av närmast föregående beskattningsår eller sedan det andra bolaget började bedriva verksamhet av något slag. Samtliga aktier i det andra

¹Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

²Senaste lydelse 1991:412.

aktier i det andra bolaget skall delas ut. Den verksamhet som därefter bedrivs eller skall bedrivas i vartdera bolaget skall vara av betydande omfattning i förhållande till den verksamhet som bedrevs i det utdelande bolaget. Utgör de utdelade aktierna lager hos mottagaren av utdelningen skall denne som intäkt ta upp värdet av aktierna. Värdet skall bestämmas enligt punkt 2 första och sjunde styckena av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen (1928:370).

Utdelning enligt fjärde stycket är skattefri även för mottagare som inte äger aktierna i det utdelande bolaget.

bolaget skall delas ut. Den verksamhet som därefter bedrivs eller skall bedrivas i vartdera bolaget skall vara av betydande omfattning i förhållande till den verksamhet som bedrevs i det utdelande bolaget. Utgör de utdelade aktierna lager hos mottagaren av utdelningen skall denne som intäkt ta upp värdet av aktierna. Värdet skall bestämmas enligt punkt 2 första och sjunde styckena av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen (1928:370).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas första gången vid 1994 års taxering.

4 Förslag till Lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom föreskrivs att 23 § B och 49 § lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

23 §

B.² Aktier som noteras på inländsk eller utländsk börs, andelar i värdepappersfonder samt andra värdepapper än aktier som omsätts marknadsmissigt och är av det slag som anges i 27 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt tas upp till 75 procent av det noterade värdet.

Aktier som, utan att vara börsnoterade, är föremål för marknadsmissig omsättning med regelbundna noteringar om avslut tas upp till 30 procent av det noterade värdet.

Finns i ett bolag skilda aktieslag av vilka ett eller flera är börsnoterade eller föremål för sådan notering som avses i andra stycket, skall de aktier i bolaget som inte är noterade tas upp till samma värde som de noterade aktierna. Är flera aktieslag noterade, skall de icke noterade aktierna tas upp till samma värde som de noterade aktier som har den lägsta kursen.

Om det vid värdering enligt de föregående styckena bedöms att det noterade värdet inte motsvarar vad som skulle kunna påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, får i stället priset vid en sådan försäljning läggas till grund för värderingen.

Aktier som inte omfattas av bestämmelserna i första-tredje styckena samt andelar i ekonomiska föreningar och handelsbolag tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden, varvid dock följande skall iakttas. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som ingår i förvärvskälla inom inkomstslaget näringsverksamhet beräknas - under förutsättning att egendomen är sådan som avses i punkt 2 första stycket eller sjunde och åttonde styckena av anvisningarna till 3 och 4 §§ lagen (1947:577) om statlig förmögenhets-skatt i dess lydelse intill utgången av år 1991 - tillgångarnas värde med

B. Aktier som är *inregistrerade vid inländsk börs* eller noteras på utländsk börs, andelar i värdepappersfonder samt andra värdepapper än aktier som omsätts marknadsmissigt och är av det slag som anges i 27 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt tas upp till 75 procent av det noterade värdet.

Aktier som *inte är av det slag som avses i första stycket* men som är föremål för marknadsmissig omsättning med regelbundna noteringar om avslut tas upp till 30 procent av det noterade värdet.

¹Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:857.

²Senaste lydelse 1991:1836.

tillämpning av reglerna i F tredje stycket; vid gåva dock under den ytterligare förutsättningen att de i 43 § andra stycket angivna kraven iakttagits. I den mån uppskattningen grundas på värdet av tillgångar som avses i första-tredje styckena, skall värdet av dessa tillgångar anses motsvara vad som skulle tas upp vid en tillämpning av bestämmelserna i första-fjärde styckena.

Värdepapper som inte omfattas av bestämmelserna i första-tredje och femte styckena tas upp till det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

49 §³

Där någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal blivit insatt såsom förmanstagare, åligger det försäkringsgivaren att angående händelse, som enligt denna lag medför skattskyldighets inträde, lämna kontrolluppgift till den beskattningsmyndighet, vilken har att upptaga fråga om beskattning av försäkringsbeloppet, och därvid enligt närmare föreskrifter, som meddelas av regeringen, jämväl uppgiva övriga förhållanden av betydelse för skattens bestämmande.

Uppgiftsskyldighet föreligger dock icke, därest försäkringsbeloppet eller, i fråga om belopp som utfaller periodiskt, det sammanlagda årsbeloppet ej överstiger 5 000 kronor. Där fråga är om flera försäkringar, skall vad nu sagts hava avseende å försäkringarnas sammanlagda belopp.

Uppgiftsskyldighet föreligger dock icke, därest försäkringsbeloppet eller, i fråga om belopp som utfaller periodiskt, det sammanlagda årsbeloppet ej överstiger 13 000 kronor. Där fråga är om flera försäkringar, skall vad nu sagts hava avseende å försäkringarnas sammanlagda belopp.

Uppgift, varom i första stycket sägs, skall för varje kalenderår lämnas senast den 15 februari påföljande år. Har skattskyldighet inträtt till följd av dödsfall, skall dock uppgift lämnas inom en månad efter det försäkringsgivaren erhöll vetskap om dödsfallet.

Vad i första och andra styckena sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall, som avses i 12 § sjätte stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas i de fall skattskyldighet inträder efter utgången av år 1992.

³Senaste lydelse 1974:857.

5 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1991:1850) om upphävande av
lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt

Prop. 1992/93:108

Härigenom föreskrivs att punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (1991:1850) om upphävande av lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2. Aktier som avses i punkt 5 andra stycket av anvisningarna till 3 och 4 §§ är inte skattepliktiga. Detsamma gäller för aktier som är inregistrerade vid Stockholms fondbörs om aktierna vid utgången av år 1991 omfattades av bestämmelserna i andra eller femte stycket nämnda anvisningspunkt.

Föreslagen lydelse

2. I stället för vad som sägs i punkt 5 första stycket av anvisningarna till 3 och 4 §§ gäller följande. Aktier som är inregistrerade vid en svensk börs eller noterade vid utländsk börs, andelar i värdepappersfonder samt andra värdepapper än aktier som omsätts marknadsmissigt och är av det slag som anges i 27 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt tas upp till 75 procent av det noterade värdet.

Andra stycket i nämnda anvisningspunkt skall omfatta aktier som inte är av det slag som nu nämnts men som är föremål för marknadsmissig omsättning med regelbundna noteringar om avslut. Sådana aktier är inte skattepliktiga. Detsamma gäller aktier som är inregistrerade vid en svensk börs om aktierna vid utgången av år 1991 omfattades av bestämmelserna i andra eller femte stycket nämnda anvisningspunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993 och tillämpas första gången vid 1994 års taxering.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Lundgren

Proposition om skattelättnader vid utskiftning av aktier i riskkapitalbolag, m.m.

1 Inledning

Riksdagen beslutade våren 1992 (bet. 1991/92:FiU21, rskr. 1991/92:339) att 6 500 miljoner kronor ur de förutvarande löntagarfonderna skall föras över till ett nytt riskkapitalbolag som skall erbjuda små och medelstora företag olika former av riskvilligt kapital.

Riksdagen uppdrog åt regeringen att vidta behövliga åtgärder för att bilda det nya bolaget. Vidare uppdrogs åt regeringen att återkomma med förslag om hur bolaget på lämpligaste sätt kan privatiseras.

Regeringen har i propositionen 1992/93:41 Kapital för tillväxt redovisat vilka åtgärder som vidtagits. I propositionen finns också ett förslag till privatisering av verksamheten. Privatiseringen aktualiserar vissa skattefrågor som jag redovisar här.

I detta sammanhang behandlas vidare vissa ändringar i skattereglerna till följd av den nya börslagstiftningen.

Regeringen beslutade den 8 oktober 1992 att inhämta *Lagrådets* yttrande över lagförslagen. De till Lagrådet remitterade lagförslagen är, fränsett redaktionella ändringar, likalydande med de till propositionen fogade lagförslagen. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande bör fogas till protokollet som *bilaga 1*.

2 Skattelättnader vid utskiftning

<p>Mitt förslag: Tilldelning av aktier i portföljförvaltningsbolag och riskkapitalbolag undantas från skatteplikt. Vinsten beskattas fullt ut när aktierna avyttras genom att anskaffningsvärdet för aktierna bestäms till noll.</p>

Skälen för mitt förslag: I prop. 1992/93:41 finns en redogörelse för uppbyggnaden av den nya riskkapitalverksamhet som skall skapas med medel ur de förutvarande löntagarfonderna vilka för närvarande förvaltas av avvecklingsstyrelsen. Organisationen är uppbyggd kring två s.k. portföljförvaltningsbolag och sex direktinvesterande bolag, s.k. riskkapitalbolag. Staten har nyligen bildat de två bolag som skall fungera som portföljförvaltningsbolag. De sex riskkapitalbolagen skall inom kort förvärfvas. Regeringen har den 1 oktober 1992 beslutat att inrätta en särskild delegation som bl.a. skall organisera den nämnda bolagsstrukturen.

Regeringen har nyligen beslutat att medel till ett sammanlagt värde av 6 500 miljoner kronor skall föras över från avvecklingsstyrelsen till bolagen. Sedan riksdagen behandlat förslagen i prop. 1992/93:41 är avsikten att delegationen skall handha privatiseringen av verksamheten.

En allmän strävan är att åstadkomma ett spritt ägande i de olika bolagen. Enligt förslaget i prop. 1992/93:41 skall 75 % av aktierna föras över till de företag som betalat vinstdelningsskatt. Företagen erhåller aktierna efter ett särskilt anmälningsförfarande. De företag som betalt mest vinstdelningsskatt (ca 150) kommer att erhålla aktier i portföljförvaltningsbolagen. Övriga företag (knappt 16 000) erhåller aktier i riskkapitalbolagen. Av aktierna i riskkapitalbolagen kommer ca 11 % i respektive bolag att överföras till portföljförvaltningsbolagen. Denna överföring kommer att ske samtidigt som resterande aktier skiftas ut till övriga företag. Utskiftningen kommer att handhas av den nyinrättade delegationen.

Särskilda skatterättsliga regler finns för utskiftning från aktiebolag och ekonomiska föreningar. I det här aktuella fallet är det inte fråga om sådan utskiftning utan staten skall överlåta äganderätten till aktierna i ett antal bolag.

En grundläggande förutsättning för att komma i fråga som mottagare av denna tilldelning är att företaget varit skattskyldigt till vinstdelningsskatt. Aktietilldelningen får därför anses utgöra en intäkt i näringsverksamheten. Denna intäkt är enligt allmänna regler skattepliktig. Det innebär enligt gällande rätt att ett belopp motsvarande marknadsvärdet på aktien vid tidpunkten för tilldelningen skall tas upp till beskattning.

Överföringen av aktier är ett led i avvecklingen av löntagarfonderna. Med hänsyn till den aktuella åtgärdens unika karaktär och till att företagen inte erhåller några kontanta medel att betala en inkomstskatt med bör det mottagande företaget inte beskattas i samband med aktietilldelningen. I stället bör beskattningen ske vid en framtida avyttring av aktien. Ett sådant uppskov kräver att den skattemässiga anskaffningsutgiften för aktien anses vara noll. Reavinsten kommer därigenom att beskattas fullt ut. En annan konsekvens av den lösningen är att en eventuell värdenedgång på aktien aldrig kan ligga till grund för en avdragsgill reaförlust.

Utdelning på aktierna beskattas enligt allmänna regler. I fråga om avsättning till skatteutjämningsreserv som beräknas på kapitalunderlaget gäller den allmänna bestämmelsen att anskaffningsvärdet på aktien skall anses vara noll.

Bestämmelserna om skattefrihet vid tilldelningen bör gälla även i de fall det mottagande företaget bedriver sådan verksamhet att de tilldelade aktierna kommer att utgöra omsättningstillgångar hos företaget. Av det följer att även vid lagervärderingen bör ifrågavarande aktier anses anskaffade utan kostnad.

Mitt förslag om skattelättnad bör tas in i en särskild lag. Avsikten är att utskiftning av aktier skall företas före årsskiftet 1992/93. Bestämmelserna om skattelättnader bör därför kunna tillämpas redan vid 1993 års taxering. Några andra ingrepp i skattelagstiftningen anser jag inte vara påkallade. Stämpelskatt enligt lagen (1984:405) om stämpelskatt på aktier kommer att utgå enligt allmänna regler vid kapitaliseringen av bolagen. Stämpelskatt tas ut med 2 % av de emitterade aktiernas nominella belopp när ett aktiebolag bildas eller när aktiekapitalet ökas. Vid ökning av aktiekapitalet tas stämpelskatt ut även på eventuella överkurs. Skatten erläggs av det emitterande bolaget.

3 Följändringar till nya borslagstiftningen

3.1 Bakgrunden

Riksdagen antog våren 1992 en ny borslagstiftning som träder i kraft den 1 januari 1993. Den nya lagen (1992:543) om bors- och clearingverksamhet anvisar två auktorisationsformer för företag som driver verksamhet i syfte att åstadkomma regelbunden handel med finansiella instrument, nämligen *börs* och *auktoriserad marknadsplats*.

Börser är föremål för mer långtgående krav än auktoriserade marknadsplatser. Medlemskretsen vid en börs får endast bestå av riksbanken, värdepappersinstitut och utländska företag som i sitt hemland får delta i börshandel. För deltagande i handeln vid en auktoriserad marknadsplats ställs inte några krav i lagen på medlemskap.

Inregistrering av fondpapper kan endast ske vid börser. För inregistrerade fondpapper ställs vissa särskilda krav. Även andra fondpapper än inregistrerade aktier får noteras och handlas vid en börs. Med hänsyn härtill har behov inte ansetts föreligga av särskilda övergångsarrangemang för OTC- och O-listenoterade aktier.

Auktoriserade marknadsplatser medges större frihet än börser när det gäller förutsättningarna för notering av fondpapper. De till inregistreringssystemet hörande reglerna om borsprospekt och halvårsrapporter gäller inte för en auktoriserad marknadsplats. Grundreglerna för de bägge verksamhetsformerna är dock i många stycken gemensamma (jfr prop. 1991/92:113 s. 113 f).

De ändrade reglerna för borsverksamhet ställer vissa krav på justeringar i skattereglerna.

I samband med införandet av den nya borslagstiftningen genomfördes följändringar i ett flertal författningar. Utgångspunkten var då att i de fall bestämmelserna enbart tar sikte på företag med auktorisation enligt lagen om bors- och clearingsverksamhet används skrivningen "en börs

eller auktoriserad marknadsplats". Om även utländska företeelser utan sådan auktorisation omfattas uttrycks detta med "en svensk eller utländsk börs" (jfr bl.a. prop. 1991/92:113 s. 213).

I mina förslag till justeringar i skattelagstiftningen anges uttryckligen när förslaget enbart avser svensk börs. Det beror på att de föreslagna justeringarna enbart omfattar de bestämmelser där de nya reglerna för börsverksamhet annars kan innebära att skattebestämmelsen får en annan, icke avsedd, innebörd.

3.2 Ändringar i inkomstskattereglerna

Mitt förslag: Det generella undantaget från begreppet fåmansföretag i punkt 14 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen skall gälla sådana bolag som har aktier noterade vid svensk börs.

Bestämmelsen i 3 § 7 mom. lagen om statlig inkomstskatt om delning av aktiebolag i vissa fall föreslås gälla bolag som har aktier inregistrerade vid svensk börs.

Skälen för mitt förslag: För fåmansföretag gäller i olika hänseenden särskilda skatteregler. Begreppet fåmansföretag definieras i punkt 14 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen (1928:370). Enligt en uttrycklig hänvisning räknas inte aktiemarknadsbolag enligt insiderlagen (1990:1342) som fåmansföretag.

Med aktiemarknadsbolag har tidigare avsetts bolag vars aktier är inregistrerade vid Stockholms fondbörs samt OTC-bolag. Övriga bolag vars aktier omsätts på fondbörsen och för vilka inofficiella noteringar föreligger (O-listebolag) har inte omfattats av definitionen. Genom en ändring i insiderlagen får begreppet aktiemarknadsbolag vidgad innebörd. Begreppet omfattar samtliga bolag som har aktier noterade på en börs eller auktoriserad marknadsplats. Ändringen träder i kraft den 1 januari 1993.

Min inställning är att undantaget från de särskilda fåmansföretagsreglerna för närvarande inte bör omfatta andra bolag än sådana som har aktier noterade vid en börs. Ett bolag vars aktier noteras på en auktoriserad marknadsplats kommer således tills vidare inte att omfattas av detta generella undantag. Om aktier som för närvarande är noterade på O-listan noteras på en börs kommer även dessa aktier att omfattas av undantaget vilket till viss del utvidgar den krets av företag som inte räknas som fåmansföretag.

I 3 § 7 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt finns bestämmelser som medger att ett aktiebolag under vissa förutsättningar kan dela upp verksamheten på mindre enheter utan omedelbara inkomstskattekonsekvenser. En förutsättning för skattelättnad är att det bolag som skall delas upp är ett svenskt aktiebolag som har aktier inregistrerade vid Stockholms fondbörs. Någon utvidgning av tillämpningsområdet bör inte ske i detta sammanhang. Ett krav på inregistrering bör således gälla även för framtiden.

Mitt förslag: Undantaget från skatteplikt i förmögenhetshänseende skall gälla aktier som inte är inregistrerade vid börs. Motsvarande skall gälla i fråga om de särskilda värderingsreglerna i arvs- och gåvoskattehänseende.

Skälen för mitt förslag: Riksdagen beslöt förra hösten om en avveckling av förmögenhetsskatten. Det har helt nyligen aviserats att det slutliga avskaffandet av förmögenhetsskatten skall skjutas upp ett år. Förmögenhetsskatt kommer härigenom att tas ut även vid 1995 års taxering.

Särskilda regler gäller under avvecklingen enligt lagen (1991:1850) om upphävande av lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt. Enligt punkt 2 av övergångsbestämmelserna är aktier som är föremål för sådan notering som avses i punkt 5 andra stycket av anvisningarna till 3 och 4 §§ - dvs. inte börsnoterade - undantagna från skatteplikt. Enligt en särskild regel gäller att skattebefrielsen kvarstår för aktie vid senare börsnotering om aktien den 31 december 1991 var noterad utanför börsens A-listor eller var onoterad på det sätt som anges i andra stycket av nyss nämnda anvisningspunkt.

För att en aktie enligt de gällande reglerna skall omfattas av begreppet börsnoterad skall det vara fråga om aktier som är inregistrerade vid fondbörsen, dvs. aktier på fondbörsens A-lista. OTC- respektive O-listeaktier kan visserligen sägas vara noterade vid börsen men dessa aktier faller ändå inte in under begreppet börsnoterad i detta sammanhang.

Bestämmelsen om skattefrihet i förmögenhetsskattehänseende gäller i dag aktier som inte är börsnoterade men som ändå är föremål för marknadsmissig omsättning med regelbunda noteringar om avslut, dvs. OTC-aktier och O-listenoterade aktier. I arvs- och gåvoskattehänseende gäller särskilda värderingsregler för dessa aktier (23 § B andra stycket lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt). Någon ändring i dessa hänseenden är inte avsedd. De ifrågavarande bestämmelserna bör därför ändras så att med begreppet börsnoterad skall avses inregistrering vid en börs. I de fall begreppet börsnoterad kvarstår kommer tillämpningsområdet således att utvidgas i förhållande till dagens regler (jfr bl.a. 26 § tredje stycket lagen om arvsskatt och gåvoskatt).

Förslaget om ändring i 49 § lagen om arvsskatt och gåvoskatt avser en höjning av gränsen för den uppgiftsskyldighet som föreligger för livförsäkringsföretag i samband med att ett försäkringsbelopp på grund av ett förmånstagarförordnande skall beskattas. Skälet till ändringen är att grundavdraget vid gåva höjts från 2 000 till 10 000 kronor.

4 Upprättade lagförslag

Prop. 1992/93:108

I enlighet vad jag nu anfört har inom Finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om inkomstskatteregler vid utskiftning av aktier i vissa fall,
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
3. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
4. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
5. lag om ändring i lagen (1991:1850) om upphävande av lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Lagrådet har granskat förslagen.

5 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de lagförslag som upprättats.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1992-10-20

Närvarande: justitierådet Per Jermsten, regeringsrådet Stig von Bahr, justitierådet Inger Nyström.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 8 oktober 1992 har regeringen på hemställan av statsrådet Lundgren beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om inkomstskatteregler vid utskiftning av aktier i vissa fall,
2. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),
3. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt,
4. lag om ändring i lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt,
5. lag om ändring i lagen (1991:1850) om upphävande av lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Ingrid Melbi.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

